

РЕЦЕНЗІЇ

Наталія Оніщенко,

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
заслужений юрист України,
завідувач відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України

Рецензія на монографію Онищука І. І. «Правовий моніторинг: проблеми методології, теорії та практики»*

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що становлення нової правової системи в Україні відбувається досить складно, з протиріччями. Запровадження кожного законодавчого акта викликає у потенціальних виконавців доволі різні почуття: починаючи від позитивного ставлення до необхідності роз'яснення деяких статей, пояснень щодо механізму практичного застосування окремих положень і закінчуючи негативним сприйняттям його в цілому.

Нереалізованим досі залишається конституційне забезпечення пріоритетності законодавства. Головними причинами невиконання законів є: правовий нігілізм; помилкове праворозуміння; юридичні колізії між різними нормативно-правовими актами. Без дієвого та ефективного механізму

моніторингу ефективності нормативно-правових актів неможливо вчасно та якісно вирішити проблемні ситуації в Україні.

Монографію присвячено комплексному дослідженню теоретичних та прикладних засад правового моніторингу. Праця чітко структурована та логічно побудована. Відповідно до мети, завдань і предмета дослідження «Правовий моніторинг» складається з переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, що об'єднують 30 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Виклад матеріалу здійснено методично доступно. У вступ монографії зазначено про наукову розробленість проблематики правового моніторингу, новизну та практичне значення одержаних результатів.

* *Онищук І. І.* Правовий моніторинг: проблеми методології, теорії та практики: монографія / І. І. Онищук. – Івано-Франківськ – Дрогобич: Коло, 2017. – 512 с.

У першому розділі «Доктринальні положення правового моніторингу» розкрито стан наукової розробки питань правового моніторингу; висвітлено поняттєво-категорійний апарат об'єкта та предмета дослідження; розглянуто методологічну основу дослідження правового моніторингу, його принципи та роль у механізмі правового регулювання.

У другому розділі «Теоретико-методологічні засади правового моніторингу» розроблено такі питання як: види та функції правового моніторингу; об'єкти, предмет і суб'єкти правового моніторингу; концепція правового моніторингу; техніка правового моніторингу та інформаційні процеси; технологічний алгоритм правового моніторингу.

У третьому розділі «Системне поєднання експертизи та моніторингу нормативно-правових актів» висвітлено питання про: засади, методи та етапи здійснення моніторингової експертизи нормативно-правових актів; моніторингову експертизу концепцій та проектів нормативно-правових актів; моніторингову експертизу нормативно-правових актів на наявність корупційних чинників; моніторингове спостереження, аналіз, синтез та оцінювання соціологічної інформації; моніторингове прогнозування розвитку законодавства та ефективності його застосування.

Проблематика четвертого розділу «Моніторингове оцінювання якості та ефективності нормативно-правових актів» стосується таких питань як: методика аналізу якості та ефективності нормативно-правових актів; критерії якості та ефективності нормативно-правових актів; моніторингова система показників оцінювання якості та ефективності нормативно-правових актів; моніторинг відповідності нормативно-правових актів чинному законодавству України, державним програмам, стратегіям; моніторинг реальності виконання норм права та фінансового забезпечення; моніторинг результативності прийняття нормативно-правових актів.

У п'ятому розділі «Способи удосконалення правового моніторингу в Україні» ґрунтовно досліджено моніторингове аналітичне узагальнення правозастосовної практики; впровадження правового моніторингу в систему державного управління; моніторинговий збір та узагальнення типових правотворчих «помилочок» і недоліків; формування та оприлюднення експертних висновків за результатами правового моніторингу; правовий моніторинг із залученням громадських об'єднань та наукових інституцій; розвиток інформаційно-аналітичного напрямку в системі правового моніторингу.

Розроблені наукові положення й одержані результати роботи сукупно вирішують актуальне наукове завдання, яке полягало у визначенні та здійсненні цілісного аналізу правового моніторингу.

Практичне значення одержаних результатів тісно пов'язане з актуальністю вибраної теми, визначається науковою новизною й полягає в можливості їх застосування з науковою, навчальною, прикладною метою. Сформульовані й обґрунтовані в монографії висновки і пропозиції сприятимуть вдосконаленню техніко-юридичної якості чинного законодавчого масиву та можуть бути використані у: науково-дослідній роботі – для поглиблення знань про правовий моніторинг і теорію юридичної техніки, розвитку базових концепцій теоретичного правознавства; правотворчій сфері – для формування єдиних правил, прийомів способів і засобів моніторингового оцінювання нормативно-правових актів; правовиховній сфері – для підвищення рівня правової культури, правосвідомості населення; практичній діяльності – для підвищення якості прийнятих в Україні нормативно-правових актів; навчальному процесі – для вдосконалення викладання навчальних дисциплін «Теорія держави і права», вивчення «Юридичної техніки» як однієї з базових навчальних дисциплін у рамках вищої юридичної освіти

з метою формування практичних навичок професійної юридичної діяльності.

Крім того, монографія містить рекомендації стосовно аналізу й оформлення результатів правового моніторингу. Запропоновано варіанти рішень за результатами оцінювання проекту нормативно-правового акта та етапи підготовки підсумкових документів за прогнозом наслідків прийняття нормативно-правового акта.

Таким чином, розроблені в монографії питання організаційного, ме-

тодологічного та методичного забезпечення моніторингу якості та ефективності нормативно-правових актів – це вагомий внесок у справу вдосконалення нормотворчої діяльності.

Безумовно, монографія «Правовий моніторинг: проблеми методології, теорії та практики» виконана на високому науково-теоретичному рівні розробки, відповідає сучасному рівню розвитку науки і техніки та рекомендується до видання.